

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész evre 10 1 — kr.
Félévre 5 " " "
Negyedévre 2 " " "
Egy hónapra 1 " " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRICZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

hasonlóan a többi újsághoz a hirdetések alkalmi szerinti jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díjmalan külön beiktatásért 30 kr.

Appropriáció.

Debreczen, márcz 22.

A képviselőház pénteken letárgyalta a költségvetést, szerdán következik az appropriáció s ha úgy akarjuk, mi a függetlenségi és 48-as párt, április elsejével életbe is léphet.

Igen, ha mi akarjuk, mert bármennyire meg vagyunk is fogvatkozva, mégis képesek voltunk arra, hogy a husvétii szünet beálltaig elhuzzsa pártunk a költségvetési törvény megszavazását. Ebből ugyan nem igen lesz valami, — maga a kormány sem számít rá, mert még ma, egy héttel az indemnitv lejártá előtt sem igyekszik ujról gondoskodni.

Tegyük fel tehát a valószínűt t. i. hogy pártunk megengedi a költségvetés életbelépését s ennek tudatában elmélkedünk a helyzetről. Nem gondolhatunk arra ugyanis, hogy abban a vitában czélt érjünk a kormány megbuktatására czélzó törekvéseinkben, azonban jusson eszünkbe, hogy bár sohasem lehessünk ebben a helyzetben, Bánffy Dezső mégis a nyolczadik miniszter elnöke Magyarországnak, valamennyit a többség palotá foradalmá buktatta meg és Tisza Kálmánt kivéve egy sem ért meg még két képviselőválasztást, — sőt Wekerle egyet sem, vajjon nem következett-e be Bánffyra nézve is a kritikus pont ?!

A jelek arra mutatnak, hogy Bánffy Allása megrendült, az erkölcstelen alapon összegyűjtött többség újra morális rohamokban szenved s a lekötött Bán-

ffy az összeférhetlenségi törvény végrehajtására kényszeríti mintegy előjátékkául a husvét után elkövetkezendő. — Kiegészítési szindarab előadásának. — amely nyakát fogja szegni aztán végleg Bánffyn k.

Mert hiába, Ausztria nem enged, nyiltan és határozottan Magyarország ellen fordult a most folyó választások alatt s akarmi uton szedi is össze Bardeni ebben a zagyvaságban a többségét ebben az egy kérdésben mindenesetre talál, Magyarországnak az egész Ausztria ellensége, — csak nem szegődik hozzá a szabadelvű párt is ?!

A jelek azt mutatják, hogy komoly események előtt állunk nem ártana egy kissé rágódni a dolgokon az appropriáció alkalmából.

Spectátor.

A krétai háboru.

— Express tudósításaink. —

Budapest, márcz. 22. A Debr. ered. táv. Athénből sürgönyzik: Az Akropolisz című napilap beszélgetést közöl, melyet becsi levelezője a nagyhatalmak egyik nagykövetével folytatott, ki a nagyhatalmak közt Krétára vonatkozólag történt megállapodások tekintetében a következő részleteket közölte vele. E szerint a nagyhatalmak a következő pontokra nézve állapodtak meg:

Krétát szorosan körülzárolják, hogy a hatalmak határozatainak elfogadására kényszerítsék.

Ha Görögország ragaszkodnék ahhoz, — hogy csapatait Kréta szigetéről vissza nem vonja, a piráusi kikötőt is blokirozni fogják. Wassos ezredes csapatait az elelmiszerek megvonása által fognak kényszeríteni, hogy

a szigetet elhagyják, a miért is az élelmi szereknek a görög csapatok részére való szállítása határozottan el lesz tiltva.

A török csapatokkal egyidejűleg felhívják a görög csapatokat is, hogy a szigetről távozzanak.

Az erőszak alkalmazása nincs a hatalmak szándékában, az egyetlen eszköz a renitens csapatok kiéheztetése lesz.

A hatalmak közös megszállása, — mint eddig csak is a kikötőkre fog szoritkozni és ez is csak addig, a mig az autonom kormány helyét el nem foglalja.

Kréta autonom fejedelemséget fog képezni, mint annak előtte Moldva és Oláhország és oly autonómiával fog birni, mely hasonló Szamosz szigetének autonómiájához.

A fejedelmi méltóság nem lesz örökölhető.

Fejedelemnek Valdemár dán herceg van kizemelve.

Különben a fővárosban mindinkább nyilvánul az óhajás, hogy a válságos helyzet mielőbb megoldást nyerjen.

Budapest, márcz. 22. A Debr. er. táv. Athénből jön az újabb hír: Nyolczvan görög thesszali muzulmán bég Sariszából György királyhoz táviratilag hálafelirat t intézett, — a melyben hálájuknak adnak kifejezést az oltalomért és bánás módért, melyben az annezió óta részesülnek. — Együttal kifejezik azon reményüket, hogy Görögország a krétaiakat is azon jó bánásmódban fogja részesíteni ami a krétai lakosság nagy szerencséje lesz.

Budapest, márcz. 22. (A Debr. er. táv.)

Káneából sürgönyzik: Kréta blokádja ma reggel 8 órakor kezdődött meg hivatalosan. Ez óráról fogva a hatalmak hajói és partra szállított csapatai különös gonddal vigyáznak az átalutakra, a telegráf-kábel szárazföldi állomásokra, a hadiraktárakra és az élelmező állomásokra. Ejnek idején a hajókról villamos reflektorokkal vetnek világosságot a partvidékekre, hogy megakadályozzák a görög hajóknak a parthoz való közeledését s utját állják egyáltalán minden aggodalmat keltő mozdu-

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Emlébeszéd.

— Irta s a debreczeni ev. ref. főiskola 1897. márczius 15-iki emlékünnepején elmondta:

Dr. Bartha Béla
jogtanár.

Mélyen tisztelt közönség!

Alig lehet a magyarnak szebb, nagyobb ünnepeit képzelni, mint a márczius 15-dike, mely az 1848-diki alkotások, titáni harcok, tragikus elbukás összeségét egy naphoz kötve képviseli azzal a nagy, szép jövővel együtt, mely e küzdelmekből, a martirok és névtelen félistenek sirjából évtizedek multán fakadt; azzal a nagy, fényes jövővel, melynek hajnalpirja egy hosszú, majdnem husz esztendeig tartott éjszaka után ismét megjelent e halálra ítélt nemzet láthatárán, életre költötte a szunyadó erőket, megaczelolta e nemzet összeségét s a hajnali fény mind ragyogóbbá vált, míg végre kibontakozott belőle az ezredéves Magyarország fényes napja.

A római nép a legtisztább, a legszüzibb istennő, Veszta oltarán égette az örök tüzet;

nekünk is a hálás emlékezet tiszta, minden földi salaktól ment oltárán kell égetnünk a hazafiság örök tüzet. Mert amely nép bármily tekintetből megtagadja multját, elfeledi őseit, a nagyjai iránti hálát, az apró érdekek, kicsinyes tekintetek aprópénzére váltja fel, annak a népek erkölcsi érzéke mélyen megrendült s jövődjé aggodalommal tölti el a hazáját igazán szerető szívet.

És ha nincs egy-egy méltóbb nemzetemhez, mint annak a magasztos fogalomnak, a mit *ezernyolczszáznegyvennyolczczal*, vagy a még sokkal tömörebb, *negyvennyolczczal* szoktunk jelölni, évenként egy-egy naphoz kötött megünneplése, akkor a magyar protestantizmus, a magyar nemzeti oktatás ez ősrégi várában is csak kötelességünket teljesítjük, ha minden év márczius 15-én újra élesztjük azt a szent tüzet, újra áldozunk annál a tiszta oltárnál, ha valóra váltjuk a költő-proféta ama jósigéit:

„Hol sirjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket!”

Igen; az Alma Mater tanári kara és ifjusága meggyújtja e napon minden évben a

hálás emlékezet szövétnekét, leborul azokra a szentelt síroknak, melyekben azok a szabadsághősök porladoznak, kik a dalnokkal együtt éretted haltak, népek szabadsága!

Oh, mert ez iskola háromszáz esztendőnél hosszabb időn keresztül vele élt, vele tört, vele szenvedett e nemzettel; érezte e haza szívének minden dobbanását, magyar volt és magyar akar maradni minden ízében; e nép öröme az ő öröme, bánata az ő bánata, hálája az ő hálája, de szégyene is az ő szégyene volna.

Apoljátok tehát ifju barátaim e nap emlékezetét: ünnepeljétek velünk együtt, ünnepeljétek akkor is, ha mi már régen annak a tengernyi vérrel áztatott magyar földnek kobelében szunnyadozunk és gyermekeitekre, unokáitokra is drága örökségképpen hagyjátok hátra e szent nap emlékét!

Mert az emberek a nagy alkotások emlékét mindenkor egyes személyekhez, egyes napokhoz, egyes helyekhez kötik. — E nagy alakok, nagy napok és szentelt helyek az idők és események határjelzői számunkra; azok a szilárd pontok, melyek körül hálánk, tudásunk, szeretetünk vagy fájdalomunk, szenvedésünk, gyűlöletünk kifejeződik.

Érzem, mily nehéz az a földadat, mely a mai napon gyöngé vállamra nehezedik. Hogy

latnak a sziget partjain. A görög hadihajók már elvitorláztak a kréti vizekről, így hát velők nem lesz baja a nemzetközi hajóhadnak. A görögöknek és a krétiaknak a tengeren át való minden érintkezését a sűrűn cirkáló európai hadihajók akadályozzák meg. Mindez intézkedést mint parancsok Canevar olasz tengernagy hajja végre.

Kanéat az összes hatalmak csapataiból megalkotott nemzetközi csapat szállotta meg. Parancsnoka egy olasz tiszt lesz. A tengernagyok már megtették minden intézkedést a v o l o i (Tehessalia) kikötő bezárására.

Zenekedvelők hangversenye.

Debreczen, március 22.

A saison utolsó hangversenyének képe, pár vonással rajzolva: sok üres szék, kedélyesen beszélgető közönség, gazdag program. Mintha csak a változatos és hosszú zeneszámok farszították volna ki a közönséget.

Pedig, aki a zaj közepett odafigyelt, hallhatott sokat, élvezhetett eleget. Sajátságos ez a mi közönségünk. Színházban, hangversenyteremben egyaránt sokat követel az előadó művésztől s még csak figyelmével sem igen adózik nekik. Ezt az állítást annyiban lehet csak mersekelni, hogy taps volt bőven; de az is mindig úgy hangzott: hála Istennek, csakhoggy vége van!

A műsor a következőket foglalta magában.

1. F r i e d m a n n József és S ü d f e l d Meta kisasszony Beethoven Sonata op. 12. Kedvelt zenetanárunk a tőle megszokott precizitással játszott; tarsa S ü d f e l d kisasszony is iparkodott a maga részét kellően ervényesíteni, a mi nem mindig sikerült.

2. Az est fővonzóerejét T a k á c s Mihály budapesti operaénekes fellépése képezte.

Az ő éneke alatt legalább nem blamiroztuk magunkat hangos beszélgetéssel, a mi rendes szokásunk, sőt feszült figyelemmel hallgattuk. Ennek különben az a magyarázata is van, hogy ilyen szép, érczes bariton hang hatása elől elzárkózni s hidegnek vagy figyelmetlennek lenni nem is lehet. Ez a hang, majd lágyan és olvadékonyan, mint a patak susogása, majd harsogva és fenyegetően, mint a vihar zuga töltötte be a termet s belopta magát a szívekbe. T a k á c s urat felesleges volna felfedeznünk és ismertetnünk, mert az ő baritonját külföldön is nagyon jól ismerik és

dicserik, mi sem szólhatunk róla másképp, mint a legteljesebb elismerés hangján. Énekelte Wagner: Tannhäuserből Wolfram versenydalát, továbbá Goldmark Házi tücsök cz. operájából a Postás dalt, majd ráadásul újra Tannhäuserből: Oh bájós esti csillagom stb. kezdetű áriát. Mind a három szám előadásával lazba hozta a közönséget.

3. F r i e d m a n n Samu ur három számmal szerepelt, melyek a következők: Popper: Memoires, Goltermann: Capriccio, és saját szerzeményű magyar ábrándja. Sok igyekezetet láttunk, előadásában kevesebb siker által koronázva; még sokat kell tanulnia.

4. Házi kvartettünk következett ezután, melynek derék tagjai már nem szorulnak dicsegetésre; Volkmannak egy kvartettjét játszották, melynek Andanté-ja különösen sikerült.

5. A hangverseny másik vonzóereje e szám volt. Ez a vonzóerő pedig főképp az előadó művészno egyéniségében és kedvességében rejlik. P a v e l k ö kisasszonyt is volt már alkalmunk hallani, most is kitűnt brilláns technikájával, élénk előadásával. — Rubinstein Barcarole-ja aliót a programmon, Chopin Scherzo-jával. Előadását élénk tetszés nyilvánítás és taps kísérte, mit bőségesen ki is érdemelt.

6. Magyar dalok: énekelte T a k á c s Mihály ur. A közönség, kifáradva a hosszú program után, nem méltányolta kellőleg még e kiváló művészt sem, a mi abban szokott nyilvánulni, hogy magyar dalokra feltétlenül ráadásat követelünk és kérünk.

A művész fenomenális hangja ellenállhatlan erővel töltötte be a termet s életre hozta a fáradt közönséget.

Most pedig bucsuzzunk ez időnyre a zenekedvelőktől, köszönve fáradozásaikat s kívánjuk az idehez hasonló sikereket a j ö v ő r e.

Referens.

Színház.

A nők barátja.

— Nádai Ferenc második fellépte. —

Ifjabb Dumas e remek ötfelvonásos vigjátéka a nők barátja, került szombat este színpadra. A czimzerep elegáns, gunyoros, de alapjában nemesszívű de R y o n s lovagját a nagy vendég művész N á d a y Ferenc alakította. Minden szót kiszinezve, minden mozdulatával,

minden taglejtésével, szempillantásával ama bámulatosan finom művészi összhangot játékában megteremtve, mi hasonfajta szerepekben páratlanra teszi Nádait, Akimint a ragyogó nap úgy tündököl ki a legnagyobb művészek közül. A közönség valósággal ünnepelte minden jelenete, minden felvonás végén a nagy művészt, kiknek ez alakítása is olyan volt, mint a Benvenuto Cellini egy-egy mesés művészi alkotása, csodásan finom, tökéletes a legapróbb részletekig, a legpicinkább véső metszésig...

Nádai mellett igazi szép sikert aratott H a l m i Margit a de Simerose grófné nehéz és kifejtett tehetséget is próbára tevő szerepében. Büszke lehet ez esti sítársa, még nyílt jelenetben is megtápsolták. Csupa természetesség, csupa elragadó tűz és finomság volt. Semmi mesterkéltég, semmi komédiázás a játékokban. Külső megjelenésében és öntudatos, biztos fellépésében is méltó pár volt a hódító N á d a y mellett a főúri szalonban, ahonnan ez est többi szereplői közül többen oly boszontóan kirittak. És ha tovább is így fog fejlődni gyönyörű tehetsége, akkor a legszebb jövőt jósolhatjuk szeretett kis művésznőnknek.

Feltűnést keltettek izléses öltözékei is. K i s s Irén a Haekendorf kisasszony szerepében remekelt, nagy gyakorlatu, tehetséges művésznő, aki szinte izléssel tud öltözködni is. Jók voltak még F. Csizgahazy és S z a b ó Irma, a férfiak közül S z i l a g y i Vilmos és Rubos.

De Flaneur.

A csikós. Szigligeti legjobb népszínműve került tegnap este színpadra a Nádai Ferenc tiszteletére egészben veve — bár talán ehhez képest sok is lesz a kifogásunk. Az alkalomhoz méltó előadásban, a czimzerepet Békésy játszotta igen szép sikerrel. Teljesen hangjánál volt a mit sajnos az utóbbi időben nem igen tapasztalhatunk s gyönyörű régi magyar nótái zajos tapsokra ragadták a közönséget. Nagy kár volt hogy a korcsmában énekelte három szép dával a zenekar nem igen harmónizáltlami nem a Békésy hibája. Hanem az már az övé hogy legfőképpen ugyanabban a jelenetben örökké hadanászott a kezével, pedig olyan állapotban egy hortobágyi csikós lekönnyököl az asztalra és mozdulatlanul éneklé végig szívét facsaró bus nótáit ha pedis

én legyek, töredékeny erőmmel annak a dicső kornak megelevenítője; én varázsoljam vissza emlékezetünkbe azokat a félisteneket, a kikkel a magyarok égi Atyja jó kedvében ajándékozta meg e nemzetet; én jellemezzem azokat a nagy alkotásokat, melyek a régi Magyarország roskatag épületét majdnem olyan gyorsan döntötték le, mint Noailles marquis és társai 1789. aug. 4-ének éjjelén a hüberi Franciaországot s vetették meg a modern, az új Magyarország szilárd fundamentumait; én szóljak a győzedelmes csatákról, azoknak, kik csak e szót ismerték: „Előre!” diadalairól és aztán a gyászról, a sötétségről!

Mikor már előttem e helyen annyi méltóbb szólott s annyi más kiválóbb szerzte e hazában! Midőn könyvekből, újságokból ismeri már mindenki e napok, ez évek történeteit!

De erőt ad az, hogy hazafias kötelességet teljesítek s lellem legbensőbb meggyőződésének adhatok kifejezést; erőt az, hogy nem ridegen, szigorú bírák, hanem a nagy multon együtt lelkesedő, a hazát együtt szerető, a 48 alkotásaiért együtt halás ünneplő társak hallgatóim.

Azért mégis szükségesnek látom előre boesátani, hogy nem azt tartom feladatommak, hogy a március 15-iki s az azt közvetlenül megelőzőt és követett eseményeket röviden újra elmondjam; nem is azt, hogy végig vesszem hallgatóimat az 1848—49. évek ese-

ményein. Ezt már oly sokan megtették előttem, hogy én már valóban mással tartozom.

Nem is csak egyszerű, szónoki beszédet akarok mondani, virágos, esengő bongó frázisokkal, hazafiságról, nemzetiségéről, armányról, árulásról. A hazafiai érzélem mellett a hazafiai értelemezhez is kívánok szólani.

Igy kettős feladatot tűztem magam elé. Az egyik egészen aktuális, a másik mélyrehatóbb történetfilozófiai. Az egyikkel e nap emlékének, a március 15-ének akarok áldozni, a másikkal a negyvennyolcz összes alkotásainak.

I.

Tudjuk, örömmel olvassuk, hogy felmerült az 1848-iki alkotások és szabadságharcz félszázados évfordulójának megünneplése. S a legkiválóbb helyről, Magyarország miniszterelnökének székéből hangzott el az a kijelentés, hogy az évforduló alkalmával nem március 15-ét kell megünnepelni, melyet sokan, legtöbben a magyar szabadságharcz, vagy ahogy hibásan szokták mondani, a forradalom kezdetével ugyan azonosítanak, hanem április 11-ét, midőn az akkori alkotmányos király az alkotmányos törvényeket szentesítette, amivel azonban a békés alkotások, a teremtő munka végét is ért, mert ezután a két küzdő fél: uralkodó család és nemzet a fegyverre appelláltak.

Az 1848 e felfogás szerint két részre osztandó. Egyik az az idő s ez éppen április

11-ig tart, míg nemzet és király együtt mentek a másik az, ami ezután következik, különösen 1848. decz. 2-tól, amettől kezdve alkotmányos király se volt a nemzetnek, a magyar és fejedelme szétváltak s e szétválás 1849. április 14-éhez és 1849. aug. 13-ához, Debreczenhez és Világoshoz vezetett. A mostani vezető államférfiu felfogása szerint a nemzet ez élet-halál küzdelmének megünneplése még élő emberek emlékezetét sértené s tegyük hozzá, olyan élő emberekét, kiknek ma már igaz hálaival tartozunk s ötven esztendő még nem elég, hogy ily szenvedélyek, ily viharok a történelem meghiggadt, objektív ítéletének tárgyát képezhetnék s hivatalosan ünnepelehetné a hivatalos Magyarország, magára vállalván ily formán a tömeg tényeiért, nyilatkozataiért és szenvedélyeiért is a felelősséget.

Szólanı kívánok e kérdéshez, pedig talán vannak, kik helytelenítik ez elhatározásomat, úgy fogván föl, hogy a napi politikának egy problémáját hozni ide, ami alkalmas arra, hogy egységes ünneplésünk összhangját megzavarja, az ellentétes meggyőződések érintésével ellentétes érzelmeket keltene.

Távolról sem ez a szándékom. Legtávoalabb áll tölem, hogy bármely politikai pártnk szemüvegén nézzem a dolgokat s a nemzeti bajok és betegségek orvoslását valamely eszhatatlan recipétől várjam. A magát ily kérdésekben pártokhoz szigorúan nem kötő, a

elérzékenyedik nem nyúl minden köny és verejtékcsepp letörésére a keszkenőjéért könnyen megszarad az a napbarnította arczon vagy ha nem elvezzi a szolgálatot az ingulya is a keszkenő a lajbizsebben csak parádénak való. Szende Anna Erzsike szerepében nem elegített ki bennünket különösen a hangját kimélte nagyon, úgy hogy énekét a kútnál legfeljebb az első sorban ha hallották utolsó jelenete pedig atyjával és Bandival a község háza előtt teljesen elhibázott volt. Vidor Asztolf szerepében elemében volt. affektálhatott kedve szerint. F. Csiga házy Etel és Benedek Gyula elég jók voltak nem mondhatjuk ugyancsak el Bartbarr a aki oly hidegen játszott a el az öreg Balint szerepét mintha egy iskolás fiu szavalta volna el. A három részeg aszony szerepében. Békessyné Olaszné és Kovács Fanny kacagatták meg a közönséget, bár néhány vasárnapi tulzá-tól ők is mentek lehetnek volna. S vegre hadd szóljunk arról az egyről, aki ellen még ennyi kifogásunk sincs az Püspöky Imre, aki az öreg Martont oly művészettel alakította, hogy gyönyörűség volt nézni. A kisebb szerepekben Sziklai, Follinus és Locsa rekné egészítették ki az ensemblét.

Fejő.

TARKA-ELET

Mádi Kovács hajdusági nemes.

Most újból sokat foglalkoztak a lapok az egész osztrák-magyar hadsereg egyik legkiválóbb tábornokával Mádi Kovács György tábornaggal. Szomorú alkalmóll mert a katonáitól, az egész magyarságtól rajongva szeretett ki a Kovács tábornokot, de ki csak testben kicsi, nagy foku idegbaja miatt beszéltették Döblingbe, az ideg gyógyintézetbe...

Minden magyar, de minden katona részvétellel értesült a tábornagy eme szomorú egészségi állapotáról, csak abban a reményben vigasztalódva, hogy gyógyítható ez és hogy így Kovács elfogja foglalni még azt a nagyfontosságú hadvezetői állást, mely egy esetleges európai háboruban a kitűnő hadvezért a legjogosabban megilletné...

Mi hajduk: kell, hogy sokszorozott ro-

konszenzvel kísérjük Mádi Kovács tábornagy sorsát, mert ezen ez idő szerint élő legnagyobb magyar katona: vér a mi vértünkben s ép oly tösgyökeres, büszke nemes hajdu, mint bárki más a hajduk első családjai közül. Mert Mádi Kovács Györgynek már az elődei szép szerepet játszottak a hajdu nemesség történetében, számos vitéz hadnagyai a seregek és más főbb rendű hajduvitézek kerülvén ki már a régi időkben közülök, olyan, olyan régen, mikor még lobogott a Bocskay-fele zöld selyem zászló...

Egy ilyen főbb hajdu vitéz Kovács Albert kapott azután hű vitézkedéséért egyik magyar fejedelemtől Mádon tekintélyes birtok részt, a melyről származott azután a gyökeres hajdu nemesi családnak a híressé vált mádi előneve.

Ez a család ekkor két részre szakadt. Az egyik rész a Kovács hadnagy egyik fia megtelepedett Mádon az adományozott birtokon, a másik rész, a másik fiu családja pedig vissza maradt az ősi fészkekben, a Hajduságon, Hajdu Nánáson, ahol szinte tekintélyes birtokaik voltak s a hol még ma is virágozik a mádi Kovács családnak ez a nemesi ága...

A Hajdu Nánáson vissza maradt Mádi Kovácsok, mint valószínűleg az idősebb fiu származékai, őrizték aztán a család fontosabb okiratait, az adománylevelet, a nemesi levelet egész a legújabb időkig. Mignem — az évszámra pontos nem emlékszem — az ötvenes évek végén hitelesített térítvény mellett kiadták e nemesi levelüket Mádi Kovács Györgynek illetőleg a tábornagy apjának.

Ez érdekes térítvényt a Mádi Kovács familia több más fontos régi családi irataival együtt, még ma is őrizi Hajdu Nánáson, nekem különösen szeretett uram bátyám, idősb Mádi Kovács László ur, akinek a levéltárában meg van annak a híres hajdu kapitánynak, Dézsányi Kovács kapitánynak a megsárgult, öreg akom bakom betűs testamentuma is, amely híres, vitéz generális kapitány Szath-

már erős várabau is parancsnokolt vala...

— De haj még akkor más színű volt a zászló s a hajdu vitéz sem ugrott, sem fordult a »haptákos« német komandóral... Adja Isten különben, hogy a kitűnő hajdusági eredetű főtiszt állapota mielőbb megjavuljon hogy még minél számosabb vitézi dicsőséget fűzhessen a régi büszke hajdu névhez...

Hajdu-Husrár.

Esküdtszéki végtárgyalás.

— Egy budapesti kereskedő és nyiregyházi vendéglős sajtópere. —

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, márcz. 22.

A debreczeni esküdtszék, mint sajtóbíró, ma reggel 8 órakor ült össze itélkezni azon sajtóperben, melyet Szende Zsigmond jelenleg budapesti lakos, kereskedő indított Friedrich Herman nyiregyházi lakos, a Széchényi szálloda bérlelője ellen.

A törvényszék a következőkép alakult meg reggel 9 órakor: elnök dr. Székely István, szavazóbírák Hoffmann József és Budaházy Zoltán, jegyző Uzonyi Géza.

Vádott Friedrich Herman védőjeként dr. Kardos Samu helybeli kitűnő ügyvéd jelent meg, míg Szende Zsigmond panaszos maga nem jelent meg, hanem képviselője dr. Hoffmann Mór nyiregyházi ügyvéd volt.

Ezután az esküdtszék sorsolás után a következő tagokból alakult meg: Ormódy Vilmos, Elek Lajos, Simonffy István, Lakatos Gábor, Harmath Gergely, Szentesy János, Dougán István, Vecsey Viktor, Uszó István, Palfi Gábor, Vadon Sándor, Tamassy Béla, Szabó János.

Elnök a szokásos figyelmeztetéseket megtévén a hallgatósághoz és a felekhez, az esküdtszék megalakulnak jelenti ki s a tárgyalást megnyitja.

Uzonyi Géza jegyző olvassa ezután a vádlevelet, melyben Szende Zsigmond vádlottat a btk. 261 §-ba ütköző becsületsértés vétségében kéri elmarasztalni. A sértést Friedrich Herman a Nyiregyházián megjelenő »Szabolcsi Szabadsajtó« társadalmi

pártfegyelem bilincseit nem viselő ember helyzete ugyan lehet magános, sokféle kérdésnek gyanúsításnak nyújthat tápot: de az egyéni öntudat számára megszerzi a meggyőződés teljes függetlenségét s szabadságot vehet arra, az egyoldalúság, az elfogultság látszata nélkül alig vehetne.

Valóban, bármily dicső legyen emléke annak a hatalmas küzdelemnek, melyet nemzetünk gonosz tanácsosok által félrevezetett uralkodó családja ellen volt kénytelen folytatni államisága, nemzetisége, alkotmányos szabadsága megvédelméért; bármily kegyelettel borulunk le a névtelen félistenek sírjára, bármily kegyelettel hajlunk meg Kossuth, Petőfi, Bem, Damjanics, Csányi, Szemere, Teleky és annyi más emléke előtt; azt bátran ki mondhatjuk, hogy nagyon nehéz volna azt a formát megteremtetni, melyben hivatalosan ünnepeket lehetne szabadságharcunkat. Ez csak akkor volna lehetséges, ha az uralkodó és családja ezt annak tekintenék, ami valóban akar lenni: egy önálló, öntudatos és hálás nemzet kegyeletlen önkéntes és mégis köteles megnyilatkozásának, mely mellett semmi hátsó gondolatot nem lehet és nem szabad keresni. — Ha a legfelsőbb körök meggyőződéséről, hogy ez a természeténél fogva loyális nemzet midőn nagyjait, ezredéves történetének a honfoglalás után legragyogóbb napjait ünnepli, nem vét a király iránti hűség ellen, kit rajongva szeret. Mig ez a meggyőződés nem hatja át azok szívét, kiknek oly hűséges alattvalói vagyunk;

addig valóban azt kívánja az állampolgári bölcsesség, hogy az állami hivatalos ünnepség programjából elhagyjuk azt a részt, mely még mindig mélyreható félreértésekre szolgáltatna alkalmat.

Legyen ez még egyelőre a magyar társadalom ünnepe. Nem kisebb ünnep ez azért sem le nem alacsonyodik. Hiszen ha nem hivatalos és mégis országos ünnep, akkor a magyar nép szívének spontán megnyilatkozása, mely a nemzeti érzés, a nemzeti emlékezés hagyomány és kegyelet talajából fakad. Az az ünnep a magyar társadalom őseréből születik, már pedig a magyar állam is abból nyeri erejét, hatalmát. Az erősebb a társadalom, annak többet lehet nyerni, többet lehet eszelekedni: az állam kötött és formalizmusával bizonyos ridegség jár, sok szempontból kénytelenek képviselői mérlegelni a dolgokat. Hiszünk, eljön az az idő, midőn a magyar állam is megteheti e téren is azt, amit a magyar társadalom; vele teljesen karöltve járhat; minthogy vannak minden igaz magyaroknak olyan aspirációi, melyekről véve mélyebben soha le nem mond.

Maradjon tehát a magyar szabadságharc felszázados emlékünnepe a magyar társadalom ünnepe s ne erőltessük a hivatalos magyar államot az ünnepeiben való részvételre; léleken ugys velünk lesz. Hanem annál inkább ünnepejen a magyar nemzet kicsinye, nagyja, hálás kegyelettel adózzunk mindazok emlékének, kik titáni harcot éret-

tünk megharcozták, elvérezték, elbuktak; szám üzetésbe mentek, börtönökben szenvedtek, hogy mi éljünk és gyarapodjunk. Áltjón a magyar szabadságharc emlékszóba s ne huzódózzanak tőle olyanok, kik nem a nemzeti ideálokra, hanem a — gomblyukokra tekintenek.

Amde abból, amit itt elmondtam, nem következik azt amit Magyarország általam igen nagyra becsült miniszterelnöke tervez: hogy a 48-iki alkotások 50 éves öröm és emlékünnepe a nemzeti ünnepnappá vált márczius 15. helyett ápril 11-én kellenne megünnepeelnünk. Igaz, az alkotó 48 az akkori fenséges törvényekben érte el tetőpontját, a törvények pedig erejüket a szentesítésben nyerik. Azonban az u. n. 48 egy másrészt oly összefüggő egészet képez, mely márczius 15-én kezdődött, 1849. aug. 13-án végződik s ennek a 48-iki törvények ápril 11-iki szentesítése csak egyik magasztos mozzanata; különben is tudnunk kell azt, hogy törvényekben az a tizenét pont nyert alkotmányos megvalósulást, melyeket a szabaddá lett sajtó márczius 15-én adott át a reformokra vágyó nemzetnek. És a magyar állam a kötelező loyális tekintetek méltatásában nem mehet odáig, hogy teljesen feledje, mily előzmények után szentesítették e törvények, mik követték e szentesítést, miért kellett a magyarnak fegyvert fogni s hogy a szabadságharc épp azo törvényeket oltalmazza s 1848—49. nélkül nem lett volna 1867!

Folyt köv.

hetilap 1896 évi szept 27-iki számában tette köze. A nyilvántartó nyilatkozatban Friedrich Herman Szende Zsigmondot, a ki akkor még nyiregyházi Füchsl testvérek üzletvezetője volt kijelenti, hogy két ember által provokáltatta, a rajta elkövetett sértésért, a ki azonban az elégtételadást oly okból tagadta meg, mely nem volt egyéb, mint az elégtételadás alól való kibuvás. Ezt Lovagias ember nem tesz, ily ember tisztességestársaságban nem való, minek folytán kénytelen őt ily módon — (hirlap utján) a közmegegyezésnek átadni.

Friedrich Herman vadlott elmondja ezután, hogy őt a Füchsl testvérek czéggel, közelebbről pedig Szende Zsigmond, a czéggel üzletvezetője megkároztatta sörrel és fogyasztási adóval. Ezért ő kiment a raktárba, a hol őt azzal fogadta Szende: mars ki, takarodj ki. Azután pedig a cselédeket hívatta, hogy ki dobhatja. Ő ezt nem várta be, hanem hazament ahol a vendéglőjében időgoló katonatisztek azt tanácsolták neki, hogy provokáltassa, ő ezt meg is tette, de mivel Szende bármilyen elégtételt megtagadott a becsületbírószék alakításába sem akart belemenni, kénytelen volt ezután elégtételt szerezni magának.

Ezután felolvasták az említett hirlapi cikket, melyet előbb a két katonatiszt, segéd nyilatkozata előz meg elmondván benne, hogy mivel ők semminemű elégtételt szerezni nem tudtak, Friedrich Herman részéről az ügyet befejezettnek nyilvánítták. Ezt a nyilatkozatot követte az inkriminált cikk.

Vadlott elnök kérdésére elmondja, hogy a cikk az ő rendeltére jelent meg a lapban, oly czélból, hogy elégtételt vegyen magának. — A felelősséget azért elvállalja.

Ezután következett Szende Zsigmond erkölcsi tanúinak Básthy Barna nyiregyházi városi tanácsosnak és Halaszi János ügyvédnek kihirdetése.

Básthy Barna nyiregyházi városi tanácsos Szende Zsigmondot tisztességes jellemes embernek ismeri.

Halaszi János nyiregyházi ügyvéd ugyanezt vallja.

Ugyancsak egyiksem talál semmi kifogásolni valót Friedrich Hermann jellemében.

Dr. Kardos Samu védő azon okirat felolvasását kívánja a melyel a nyiregyházi kir. törvényszék az ez ügyben megindított vizsgálatot beszüntette.

Hoffmann Mór a magán panaszos képviselője ellenzi az irat felolvasását, a törvényszék nem rendeli el annak felolvasását.

Hoffmann Mór két irat felolvasását kéri. Az egyik Nyiregyháza város tanácsának az erkölcsi bizonyítványa a másik pedig ama polgári per iratai, a melyek a Friedrich Hermann és Füchsl czéggel közölt folyik.

A törvényszék határozathozatalra vonult vissza, mely időre a tárgyalás felfüggesztetett. Őt perc szünet után Székely István elnök kihirdeti a törvényszék határozatát, mely szerint az erkölcsi bizonyítvány felolvasását megengedi, a másikat azonban tekintettel azon körülményre, hogy fellebbezés alatt áll az ügy mellőzi.

Hoffmann Mór ügyvéd adta ezután elő magánpanaszos Szende Zsigmond képviselőjének a védőbeszédet. Szende Zsigmondot a vadlott becsületében megtámadta, őt a közmegegyezés akarta átadni. Ezt büntetlenül nem követheti el senki Magyarországon. Ezért vadlott vétkes a sajtó utján elkövetett becsületsértésben, kéri azért szigorú megbüntetését.

Dr. Kardos Samu remek védőbeszédében kifejti, hogy az ő védencének, ki durva módon megsértetett s miután ezért sem lovagias, sem más uton elégtételt nem vehetett, kénytelen volt ily módon azt magának megszerezni, ha tovább is becsületes ember akart maradni, mivel ez úgyról az egész város tueott. Az önvédelem terére lépett védenca, a mihez pedig minden embernek joga van. Szép, szonoki virágokkal telt, és nagy tüzzel

előadott beszédét azzal fejezte be, hogy bizik abban, hogy az esküdtek egyhangulag nem vétkesnek fogják nyilváníttani védenecét.

A védő beszédére Hoffmann Mór replikázott s szépen nyilatkozott Kardos Samu szónoki tehetségéről, de azt állította, hogy hiányzik abból az igazság. Azt állította, hogy Szende Zsigmondnak joga volt Friedrich Hermann kiutasítani házából, mert utoljára kiki azt ereszté be ajtaján, a kit akar.

Kardos Samu általános derűtlenség között jelentette ki erre, hogy Szende Zsigmondnak nincs is saját háza, ő az irodában fogadta védenecét, ahol pedig ő az alkalmazott köteles mindenképpen a legnagyobb udvariassággal és illedelemmel fogadni. Még egyszer hangsúlyozza, hogy védenca kénytelen volt a nyilatkozatot, a mely a legszelidebb hangon van megírva, közvétenni, mert más képen a sértésért nem vehetett elégtételt. 100 ember közül ugyanezt tette volna 100.

Ezzel elnök a vita befejezte s a feltett kérdéseket kiadta megfejtes vegett az esküdtszéknek.

Tíz percnyi szünet után Elek Lajos az esküdtszék elnöke kihirdette az eredményt, mely a következő:

1. A szabolcsi Szabadsajtó 1896. év 39-ik számának nyilvántartó rovataban Friedrich Hermann aláírásával megjelent közleményben foglaltatik-e Szende Zsigmond ellen becsületsértés?

12 igen.

2. Szerője-e vadlott az inkriminált cikkeknek?

12 igen.

3. Vétkes-e vadlott a becsületsértésben?

10 nem, 2 igen.

Erre a törvényszék, mint törvényt alkalmazó bíróság vadlottat nem vétkesnek nyilváníttja sőt a vadlott következmények terhe alól felmenti. — Ezen magánpanaszost 70 frt eljárási költség 15 nap alatt való megfizetésében elmarasztalja.

Az ítéletben ugy magánpanaszos képviselője, mint dr. Kardos Samu ügyvéd és a vadlott is megnyugodtak, így az jogerős lett.

Ezzel az esküdtszéki tárgyalás délelőtt 11 órakor véget ért.

A debreczeni—nagyvárad villamos vasut közgazgatási bejárása.

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, márcz. 22.

Ma d. e. 9 órakor kezdődött meg ezen nagy fontosságú ügynek az elebe átvitele a városhaza nagytermében. Jelen voltak:

A keresk. miniszterium részéről Vértessy Kálmán m. titkár mint a bejárás vezetője, Vater József műzaki tanácsos, Kádár Gusztáv m. v. főmérnök.

A hadügyminiszterium részéről Lovag Rziha Ferencz műzaki százados.

A földmivélségi miniszterium részéről Büchel Károly a kir. kulturmérnök.

A magy. kir. állami vasuti és hajózási felügyelőség részéről Puszkay Garibaldi felügyelő.

A m. államvasutak részéről Dobiczky Sándor üzletvezető, Wiederspán Nándor felügyelő és Antony István főmérnök.

Debreczen sz. kir. város részéről Boczkó Sámuel főkapitány Ábrahám László t. főgyűsz, Stáhl Géza főmérnök, Körner Adolf tanácsnok, Látinóvics Mihály kir. főmérnök az államepítészeti hivatal főnöke, Nemes Kálmán közg. biz. tag.

A Debreczen helyi vasut képviselőjében Szepessy Antal igazg. elnök s az engedélyes Kisbaári Kiss Ferencz.

Elnök üdvözölvén a megjelenteket, a debreczeni—nagyvárad h. é. villamos vasutvonalnak a kereskedelemügyi m. kir. minisz-

ter f. é. február hó 10-én 80600/96 sz. a. kelt rendelete folytán foganatosított közg. bejárásának törvényszerű, a tárgyalást megnyitja s a jegyzőkönyv vezetésére Vater József műzaki tanácsost kéri fel s felszólítja Kádár Gusztáv m. államvasuti főmérnököt, hogy az ügy állását adja elő, felhíván az érdekeiket, hogy megjegyzéseiket megtegyék. — A tárgyalások során a következő megállapodások jöttek létre:

1. Debreczen sz. kir. város határában.

A tervezett villamos üzemű helyi érdekű vasut fővonala a város belsejében a Szent-Anna utcán veszi kezdetét és a Szt. Anna utcán, Széna téren a diószegi törvényhatósági uton az uttetten vezetetik, itt a 16/17 szelv. közt a város belső területét elhagyván a város határát a 126/127 szelvényeit szeli át.

Ezen fővonalon kívül a m. kir. államvasutak debreczeni pályaudvara és a h. é. vasut fővonalának 23/28 szelvényeinél rendező állomás között egy akár gőz, akár villamos üzemű vontatásra berendezendő összekötő vágány fog letesíttetni. — Ezen összekötő vágány a M. Á. V. pályaudvarától a 18/19 szelvényig a város belső területén halad,

a.) A város belső területén vezetendő vonalra vonatkozó általános megállapítások.

1. A tervezett villamos h. é. vasut vágányainak tengelye a járdaszegélykő élétől legalább 340 m. távolságban a sétány szelvéstől pedig legalább 250 m. távolban fektetendő.

2. A h. é. vasut vágányai a meglévő ut színteréhez alkalmazkodva oly módon helyezendők el az uttetten, hogy azok a közuti forgalmat ne akadályozzák.

3. Az esetben, ha később a városnak azo utcái, melyeken a h. é. vasut vágányai fekdüdni fognak, szabályoztatnának, avagy azo utcák lejtésinét a város megváltoztatná, a h. é. vasut engedélyére vagy a vágányt saját költségén a rendező utca irányának és felszínének megfelelőleg átépíttetni.

4. A vágányzat megépítése czéljából felbontott utca burkolatot tartozik a vasut engedélyese a saját költségén ismét helyreállítani és a felbontás közben használhatatlanná vált burkoló anyagot ujjal pótolni.

5. A sinek között, valamint a sinközön kívül a vágányok mindkét oldalán a sínfejtől mért 0-50 m. szélességben az utcaburkolat fentartása a h. é. vasut engedélyesét illetve jogutódját terhe.

6. Ha a város a vasutak által átszelt utcákat a meglévőktől különböző burkolattal látandja el, ezen burkolatot a sinek mentén és a sinek között is a város fogja letesíteni, a burkolat fentartására vonatkozólag az 5. pontban foglalt megállapítás azonban továbbra is érvényben marad.

7. A vágányzat áthelyezése avagy eltávolítása esetén a vágány helyén az utcaburkolatot a tulajdonosa megfelelően helyreállítani tartozik.

8. A h. é. vasut tulajdonosa tünni tartozik, hogy a vágányai alatt athaladó csatornák, víz- és gázvezetékek, kábelek avagy másnemű földalatti építmények javítása esetleg ilyenemű újabb építmények létesítése czéljából a vágányok aláassanak: a vágányoknak forgalombiztos állapotban való tartásából eredő költségek azonban az illető földalatti építmény tulajdonosa által megtérítendők.

9. Amennyiben a vágányok építése folytán a felszíni vízvezetés megzavarthatnék, a h. é. vasut engedélyese köteles a víz keltő levezetéséről gondoskodni és az e czélból esetleg szükségesé váló létesítményeket saját költségén helyreállítani.

10. A vágányzat lerakása alkalmával azok ten elyének kitézése a fentebbi megállapítások alapján és az időközben netalán történt illetve kormányhatósági jóváhagyást nyert változtatások figyelembe vételével a városi mérnöki hivatal felügyelete alatt hajtandó végre.

11. A Szt.-Anna utcában létesítendő kitérő vágányai közt és a külső sinszálakon ki-

vül 1.0 m. szélességben fejkő burkolat létesítendő ezen torkolathoz szükséges anyagot a város bocsátja rendelkezésre.

12. A 4/6. szelvény közt a sínek közt valamint a sinközön kívül a síneftől mért 0.50 m. szélességben köbörkolat létesítendő, melyhez az anyagot a város bocsátja rendelkezésre. Ugyanezen szakaszon a kapubejáróknak megfelelőleg 3 m. széles fejkőburkolat létesítendő a vágány és a gyalogjáró közti részen, ezen burkolathoz az anyagot szintén a város fogja rendelkezésre bocsátani.

13. A tervezett villamos h é vasut felső áramvezetékekkel létesítendő az áram visszavezetésére a sínek felhasználhatók.

14. A tápláló és munkavezetékek magassága a síneftől mérve legalább 5.5 m legyen.

15. A tápláló valamint a munka vezetékek felfüggesztésére csinos vasoszlopok alkalmazandók a munka vezetékek felfüggesztésének módja a helyi viszonyok szerint választandó és a ker-sz felfüggesztés esetén a felfüggesztendő drótok az épületeken is megerősíthetők az esetre, ha az ellen az épület tulajdonosa kifogást nem tesz.

16. A h é vasut tápláló és munkavezetékeivel párhuzamosan haladó közhasználatu táviró telefon és villamos jelző vezetékek üzemében a vasut üzem által esetleg előidézendő zavarok megszüntetése céljából azük-ségessé váló összes intézkedéseket a h é vasut az 1880 évi XXXI. törv. értelmében fogantatosítani tartozik illetőleg ezek a költségek az idézett törvény határozataihoz képest a h é vasut engedélyesét, vagy jogutódját illetik.

17. A vasuti vezetékekkel kereszteződő közhasználatu táviró telefon és villamos jelző vezetékek oly módon helyezendők át, hogy a kétfajta vezeték közel derékszög alatt kereszteződjen és a táviró, telefon és jelző vezetékek a vasuti áramvezetékek felett legalább 1.50 m. magasan fügjenek. Ezenfelül a közhasználatu táviró telefon és villamos jelző berendezések mindazon vezetékei, a melyek a vasuti vezetékeket keresztezik, a vasut engedélyese költségén kioldandó fémbiztosítókkal látnandók el.

18. A közhasználatu villamos jelző berendezéseken szükséges össze munkák végrehajtása az illetékes posta és táviró igazgatóság a vasut engedélyese által idejekorán megkeresendő.

19. A vasut üzeménél alkalmazandó feszültséget, valamint a villamos berendezés egyéb részleteit a keresk. miniszter állapítja meg.

Ekkor — úgy 1/2 11 óra felé — a tárgyalást áttették a helyszínerre egyes legfőképen szak-szerű részletek tüzetesebb megállapítása végett, mely alkalommal elhatározták, hogy a kath. templom előtt a vasutvonal legvége ketté fog ágnani, budapesti egyetemteri villamos vasúthoz hasonlóan, — azután dél felé visszatértek a városházára, hol folytatták a megállapításokat. A tanácskozás mára felbe szakítottván, az összes megjelenteket d. u. 3 órára ebédre hívta meg kisházi K i s s Ferencc az új vasut engedélyese.

Holnap Hosszupályiban, holnapután N. Varadon folytatják a tárgyalást.

Ujdonságok.

* **A sertészárlat feloldva.** A múlt hetekben történt, hogy T ó t h Ferencc tan-yáján kiűtött a sertésvész a tanács erre tovaterjedés meggátlása végett haladéktalanul megítette az intézkedéseket és a nevezett tan-yán talált összes sertéseket kiirtatta, a helyiségeket fertőtlenítette. Miután az ezen intézkedések végre hajlása óta a törvény szerű 8 nap letelt és azalatt újabb megbetegedés elő nem fordult a tanács mai ülésében a város területét v é s z m e n t e s n e k mondotta, ki és a sertészárlatot az eddig zar-

alatt volt tanyára nézve is feloldotta. Erről az intézkedésről a tanács a földmivelési minisztert haladéktalanul értesíti.

* **Egyházkerületünk képviselői a konventen.** A folyó hó 31-én Budapesten tartandó egyetemes konventen a tiszántúli ev. ref. egyházkerületet K i s s Áron püspök, gróf D é g e n f e l d József főgondnok, T ó t h Sámuel egyhk. főjegyző, S z a b ó János, S z é l l Kálmán esperesek, K i s s Albórt orsz. képvis. gróf T i s z a István egyházkerületi tanácsbírák, H o r t h y István és I s a á k Dezső egyházmegyei gondnokok képviselik.

* **A Kertész család gyásza.** Pártunk ezen előkelő polgárcsaládját a folyó évi örömkö után a gyászszal és csapással is meglátogatta az Isten. K e r t é s z Mihály pártunk intéző bizottsági tagjának és városi bizottsági tag-nak egyik kis unokája, Kertész Jánosnak kis leánya, J u l i s k a tegnapelőtt szombaton d. u. 3 órakor rövid súlyos szenvedés után jobb létre szenderült. A korán elhunyt kis leány temetése ma d. u. 3 órakor volt a darabos utca 1033. sz. gyászházától, a hol Kertész és Csobán családok tagjai valamint a többi rokonok és ismerősök nagy számmal jelentek meg, ezzel is enyhítvén némileg a gyászba borult szülők és nagy szülők mély fájdalmát. Lebegjen a vigasztalódás anyala felettünk s kárpótolja fájdalmukat a megmaradt gyermekek növekedése által felkeltendő örömmel és meglelégedéssel.

* **Szobatóz.** Lapunk zártakor, úgy 4 óra tájban nagy rémülettel futkostak össze-vissza a főtéren a z ő m b e r e k, — kiabálván: »É g a b a n k p a l o t a ! Nagy néptömeg verődött össze az óriási épület előtt sőt a tüzoltóság is kivonult, de e g y é b b a j n e m t ö r t e n t minthogy az egyik lakó cselédjének ruhái a kamrában tüzet fogtak valamitől és nagy lánggal égni kezdtek de azt is egy perc alatt elfojtották.

* **Kossuth ünnepély a főiskolában.** Szép és felemelő ünnepélyt rendezett tegnap, a főiskolai irodalmi önképzőkör, K o s s u t h Lajos halálának évfordulója alkalmából. — A műsort a főiskolai cantus nagy precizitással előadott gyászszólamnyitotta meg, melyet Bagaméry Károly szavalata, követett K u n Béla jh. pályanyertes alkalmi ódáját adta elő. — A főiskolai cantus éneke után F é l Boldizsár jh. emlékbeszédében ecsetelte K o s s u t h működését, utána a cantus jött a Kossuth dalokkal. Meg S z a a d Antal jh. szavalta el K o v á c s y Kálmán gyönyörű alkalmi költeményét s a szép ünnepély a S z ó z a t elénklésével véget ért.

* **A hortobágyi csikósok elindultak Amerikába.** A hortobágyi két fiatal csikós legény a ma éjszakai 1/2, 11 óras vonattal fog elindulni G e r s t e r Gyulával, kiváló műépítészünkkel Budapestre. — Budapestről pedig G e r s t e r Lajos amerikai konzul illetőleg öcsöce Ödön az amerikai társulat megbízottja s a Parrageé vállalat igazgatója fogja a vállalkozó csikós legényeket átkísérni Amerikába. A két csinos legényről a G e r s t e r Gyula ur házánál G o n d y Károly a jeles fényképész több sikerült felvételt vett.

* **Egy fináncz viselt dolgai.** Egy idő óta úgy látszik a finánczok nagyon liczánkodnak — Nem tudjuk mi az oka annak, hogy már nem először kell hirdetni egy-egy fináncz brutális cselekedetéről, de hogy a mostani eset is példa arra, hogy a fináncz urak nem tartanak kellő kordába, az kétségtelen. Tegnap a Halzugban, a köszörüs sátrak előtt lefolyt csinos jelenet a következő volt: Hoch Árpád fináncz B a l o g h Ferencc köszörüs neje után futkosott, azonban mivel talán az asszony elutasította, 20-án megjelent a halzugban az asszonyt mindenféle gyalázó kifejezésekkel illette. Tegnap a fináncz újra a sátor körül ólalkodott s mikor az asszony meglátta azzal

akarta magát megbosszulni, hogy leköpte. A férj épen ekkor lépett ki a sátorból s mikor megpillantotta az újra gyalázkodó finánczot botot emelt rá, de erre H o c h Á r p á d ur kardot emelt s B a l o g h Ferenccnek helyen bevágta a fejét. — A súlyosan sérültet hazaszállították lakására, a finánczot pedig letartóztatták s kihallgatás után az egész ügyet áttették a kir. ügyész-séghez.

* **Eljegyzés.** W i n k l e r Kálmán a debreczeni termény és áruaktár részvénytársaság előnyösen ismert főkönyvvezetője eljegyezte T a f l e r Ilonka kisasszonyt, T a f l e r Kálmán pusztá-fényesi báró bajos leányát.

Táviratok.

Országgyűlés.

Saját tudósítónk távirata.

Budapest, márczius 22.

A képviselőház mai ülésén az 1895. évi zárószámadról és a Vaskapu költségeiről beadott jeentéceket a Ház vita nélkül elfogadta.

Ezután P e r c z e l belügyminiszter felelt H o r á n s z k y n a k hozzá intézett ismeretes interpellációjára. A miniszter azt mondta, hogy a csikszeredai kerületben lefestett rémuralom valótlan. A főispán törvényesen járt el, a csendőrség pedig csak a nagyszámu, súlyos kihágások folytán lépett közbe. Egyetlen eset törvénytelen, a midőn K o v á c s Sándort a csendőrségvezető felsőbb meghagyás nélkül fogvatartotta. Ezért megbüntette, Kéri választát tudomásul venni.

H o r á n s z k y Nándor erre azt feleli, hogy addtokkal bír, mely szerint az ellenzéki polgárokat kirozták, ütötték, pofozták. **Az abszolút korszak lecsöttebb napjaiban nem volt oly jogtipor...**

H o r á n s z k y válasza tudomásul a választ, de a szolgálata meg leszavazta. P e r c z e l ezután L e p s é n y Miklósnak felelt, ki két anyakönyvvezető által a g o s visszaélése ügyében intézett interpellációt. P e r c z e l azt felelte, hogy a vizsgálat kiderítette, miszerint az anyakönyvvezetők törvényesen jártak el, hanem a kath. papok gátták a házasság feleket ellenük. L e p s é n y i nem vette tudomásul a választ, de a többség igen.

Szenzációs bukás.

Budapest, márcz. 22. A Debr. ered. táv. Ama szenzációs bukasi hírrel szemben, hogy az Elszászi Általános Bankrészvénytársaság, mellyel a kormány az osztalysorsjátékra a szerződést megkötötte — m e g b u k i k a szabadelvű pártban azt beszélék, hogy ez nem veszélyeztetheti, de nem is érinti az osztalysorsjáték ügyét, mert a kauciót a bank letette az állampénztárnál, sőt az alapítke is Budapesten van.

Az erzsébetvárosi vála

Budapest márcz. 22. A Debr. er. táv. Az erzsébetvárosi választás a bukott M o r z s á n y i Károly és B r a u n Vilmos között ma reggel kezdődött megóriási izgatottság között. Választási elnök: He t a i Ferencc. D. e. hire futott, hogy Wekerle leszavazott Braunra. Óriási leikesedéssel fogadták e hirt. Felóra mulva azonban M o r z s á n y i é k plakátokon czáfoták meg e hirt, mert Wekerle Dánoson van. Tizenkét órakor

Morzsányi 640

Braun 580 szavazatot kapott. Morzsányi győzelme biztos.

Andrássy Géza gróf lemondása.

Budapest, márcz. 22. A Debr. ered. táv. A n d r á s s y Géza gróf lemondása, mely valószínűleg nyakát szegi a B á n f f y kormánynak, hír szerint már szombaton S z i l á g y i Dezső zsebében volt, azonban nem jelenthette be. A n d r á s s y Géza most függővé tette lemondását B á n f f y Bécsből való hazaérkeztétől.

vánja kifejezni a felett, hogy Mayer Emil a kitért vezérigazgatót Ó Felsőre a Ferencz József rend lovagkeresztjével adományozta meg.

A közgyűlés helyesléssel es éljenzéssel vette tudomásul Koszorus felszólalását a melyre Mayer Emil néhány köszönő szóval válaszolt. Kijelentette hogy jóleső érzéssel vette ugyan a kitértetést, de abban neki csak kis része van. — Visszahárítja a kitértetést az igazgatóságra, a felügyelőbizottságra, az egész tisztikarra de különösen az ő két munkatársára Fráter Gyulára és Levittér Miksára, kik mindannyian fáradhatatlanul buzgók voltak azon, hogy a debreczeni „István”, gőzmalom virágozzék. Ez a kitértetés főképen az István gőzmalom érte, mert midőn kérdés tétetett az iránt, hogy a vidéki malmok közül melyik állott leginkább feladata magas latán a miénket neveztek meg. Ő csak külső látható jelet viseli a kitértetésnek (Ejenzés.)

Az igazgatóság indítványát terjesztettek ezután a közgyűlés elé, a melyben az iránt ad be javaslatot hogy Mayer Emil vezér igazgatónak, ki 21 év óta áll a társulat élén 16 évig mint társigazgató, 5 évig pedig mint önálló igazgató s kinek 1876—1897-ig tartott vezetése alatt két és fél millió üzleti eredmény éretett el, a mely a legnagyobb üzleti eredménynek mondható s kinek a leegelt malom újból való felépítése, berendezése, a forgalom fokozása köszönhető a ki az országos valamint a vidéki malom egyesületek alelnöke a fennállás 50-ik évének örömeire a f. 1897 év javára előre vitetni javasolt 8075 frt 48 krból 5000 frt külön jutalmat szavazta meg.

A közgyűlés helyesléssel es éljenzéssel járult az indítványhoz.

Dr. Medve Kálmán azonban csak az igazgatóság nem feledezett meg a tisztviselőkről, sőt fizetéseiket a f. év május elsejétől rendezte és jóval felemelte. Hozzájárul az indítványhoz s oly formán kívánja azt keresztül vinni, hogy Fráter Gyulának és Levittér Miksának 1000—1000 frt adassék, 1000 frt pedig a többi tisztviselők között fizetésük arányához kepest osztassék fel.

A közgyűlés is ilyen értelemben határozott. Ezután a választásokat ejtették meg s az igazgatóságból sorrend szerint kilépett: Zádor Lajos és Mayer Emil igazgatókat újra nagy többséggel megválasztotta a közgyűlés. — Komlóssy Dezsőre, Berger Henrikre, és dr. Koszorus Lajosra esett még néhány szavazat, Ezzel Sesztin Lajos 11 orakor a gyűlést berekesztette.

KÖZGAZDASÁG.

Ingatlanok forgalma.

— A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál. —

1. Török Peterné Nagy Sára halapi kaszálóját megveszik Csonka István és neje Tóth Erzsébet 716 frtért. (2831/97.)
2. Beucze óanosné Kiss Zsuzsana megveszi Szobó József és neje Bencsik Lidia 3288 sorszámú házukat 1300 frtért. (284/97.)
3. Pap István csapó-kerti szállójának felerészét elajándékozta neje szült, Bucsi Julianna 200 frt, becsértekben. 2886/97.
4. Csonka Terézia Ganovszky Lajosné Csonka Julianna, Csonka Jozefa és Csonka Karolina 300-ól területű tóczós-kerti szállójukat megveszik Korandán István és neje Tóth Julianna 454 frt 87 krért. (2292/97 kr.)

5t Özv. Horváth Gáborné Szabados Zsuzsána megveszi Faragó István és neje Kovács Julianna ujosztasu földjeiket 1150 frtért. (2901/07.)

6 Özv. Varjas Sándoré és Varjas Julianna 2385 sorszámú szűkület megveszik Keszei Gábor és neje Hevesi Erfisébet 600 frtért. (2602/97.)

7. Nagy Sándor és neje Fazekas Sára ujosztasu szűkület földjeiket eladják Fülöp József és neje Matkó Mária 4000 frtért. (2959/97.)

8. Perlman Ignrczné tóczós-kerti szállójának 300-ól területű részét megveszik, Harangi József és neje Vértési Zsuzsána 250 frtért [2979/97.]

Budapesti gabonatözsde.

márcz. 19

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései akövetkezők

Bursa	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	76	770	80	80
"	77	770	775	81
"	78	795	81	82
Tiszavidéki ó	79	815	810	80
"	76	815	810	80
"	78	80	820	81
Pes vidéki ó	79	835	840	82
"	76	795	81	80
"	77	810	815	80
Fehérmegyei ó	78	815	820	82
"	79	825	830	82
"	76	825	830	82
Bácskai ó	77	805	805	80
"	78	790	795	81
"	79	805	810	82
Ész. magy	76	77	80	81
"	77	77	80	81

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű uj	70—72	6.50 6.55
" másodrendű "	—	6.45 6.50
Árpa takarmánynak "	60—62	4.50 4.75
" égetni való "	62—64	5.50 6.—
" serfőzdei —	64—66	6.50 8.—
Zab — uj	39—41	5.95 6.30
Tengeri bánsági — uj	—	3.65 3.70
" más nemű "	—	3.50 3.60
Repcze bánsági	—	3.40 3.50

Sertés vásár.

márcz. 19

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon feletti súlyban) 53—54— krajczárig, közép (páronkint 220—260 kilogrammon súlyban) 52—53 krajczárig Könnyű (páronkint 220 kilogrammig terjedő súlyban) 51—52 krajc ár.

Sertés létszám: 1897. évi márcz. 16-ik napján volt készlet 137,21 darab, 1897 márcz. hóap 17-én felhajtott 1056 drb, 1897 márcz. hónap 17-ik napján elszállított 425 drb, 1897 márczius hónap 18-ik napjára maradt készletben 14325 drb. A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

Budapesti konzum-sertés vásár. A ferenzvárosi petroleum-rakodónál levő székesfővárosi konzum sertés vásár jelentese márcz. 17-éről: Érkezett: 236 dr. Elszállított budapesti fogyasztásra 378 drb. vidékre 65 drb, elszállítatlan maradt 210 drb — Na a piárak: 250—280 klg. súlyban 53—54 kr. 300—380 klg. súlyban — kr. malaczkok — kr. különfélék 120—180 klg ulyban 50—52 1/2 kr.

CSARNOK

Egy detektiv regénye.

— Ottolengui Rodrigótól —

— A Debreczeni sajtó fordítása —

(Folytatás.)

— Melleleg Mr. Barnes, nem tudná nekem megmondani, hogy hol találta azt a gombot?

— Ugyanabban a szobában, ahol azt a hölgyet meggyilkolták.

— Akkor nem csodálom, hogy oly nagy becsben találta és igazán megvagyok lepve,

hogy mégis Miss Remsennek ajándékozta. A Mitchel szemei mosolyogni látszottak, mi Barnes bosszantotta, de nem felelt semmit.

— A feletti hálából, hogy nem tartóztatott le, folytatta Mitchel tovább, egy utbagazatással akarok önnek szolgálni. Randolph barátommal tegnap reggel fogadtam, tehát december másodikán; ez idő szerint január másodikáig van időm a büntény kiviteléhez. Tegyük fel, hogy ön most végre meggyőződött hogy ebben a két ügyben, mik miatt figyelmével megtisztelt, ártatlan vagyok, akkor talán gondolhatja ön, — hogy ezután fogok valamit elkövetni, miért is érdemes lesz a fáradságért engemet tovább is figyelem alatt tartani? Megértette, hogy mire célozom?

— Ne aggódjon Mr. Mitchel, alig hinném, hogy ezután valamit elkövetessen, anélkül hogy mindjárt észre ne venném, felelte Barnes.

— Nos jó, tehát beszéljünk másról! Látja ezt a rubint? mondta Mitchel, kivevén a szekrényből egy nagy rubin követ. Beakarom foglaltatni, s megajándékozom Miss Remsent vele. Ugy-e irigyelni fogják, ahol csak viseli?

HETEDIK FEJEZET.

Mr. Randolphot furdalja a lelkiismeret.

A termet elhagyván, elvált a két ur. Barnes másnap reggel Wilsontól értesült, hogy Mitchel a délutánt az Union klubban töltötte és este pedig jegyesével egy magán házi bálban volt.

Ödiken reggel ép öltözködött Mitchel, mikor Randolph barátja névkártyáját hozták be, ki rövid idővel rea belépett maga is. — Mitchel szívélyesen fogadta s kezét nyújtotta neki, de Randolph elnézett felette.

— Boesás meg Mitchel, a fogadás felől jövők veled beszélni, mit elég oktondi módon köttem veled.

— Nos, mi bajod vele?

— Még sem hitem volna, hogy ann yira tulhajtod e dolgot —

— Meenyire?

— Hat nem szoktál olvasni ujságot?

— Nem! Nem én soha!

— Akkor engedd meg, felolvasok neked valamit.

— Csak tessék, figyelek read!

Mindaketten leültek és Randolph olvasni kezdett. A cikkben legelőször is azok voltak megírva, mit már a hulla feltalálásáról tudnak is az olvasók és még a következők:

»A rejtélyes meggyilkolt hölgy ügyében a vizsgálatot folytatják, Barnes a jólismert detektiv kijelentéseiből, melyről lapunk tegnapi számában emlékeztünk, kiemelendőnek tartjuk még a következőt, hogy e hölgy vele szemben magát Mitchel Rozának vallotta, mikor felkérte, hogy kutassa ki az ellopott ékszereit.

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér.

Heneberg selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fehér és szines 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos, koczkázott mintázott damasztet s. a. t. (mint egy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) s. a. t. a megrendelt áru, postabér és vámmentesen a hához szállítva és mintákat postafordultáig küld: **Heneberg G.** (cs és k. udvari szállit **selyemgyára Zürichben** Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (I).

Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város
Főispánja.

Pályázati hirdetemény.

Hajdúvármegye május havi közgyűléséig választás utján betöltendő tisztviselői ügyészi állásra, mely állás évi 1320 forint fizetés 300 forint lakbérből álló javadalmazással van összekötve pályázatra hirdettetik. Felhívtnak az ezen állásra pályázni kívánók, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám mint a kijelölt bizottság elnökéhez f. évi április hó 30-ikának d. u. 5 órájáig anynyival inkább benyújtásák, mert a később érkező pályázati kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Debreczen, 1897. márczius 14-én.

Gróf Dégenfeld József s. k.

Csőd alatti kiárulás.

Közados Tóth Kálmán csögtömégéhez tartozó majolika és terrakotta, valamint kész cserépkályhák kiárulása a csödválasztmány által elhatározatván, ezt azzal hozom a venni szándékozók tudomására, hogy a majolika és terrakotta árak a **becsárnál 50%-kal**, a kályhák pedig a **beszerzési árnál 25%-kal** lejjebb adatnak el.

A kiárulás, ugy a piacz-utczai Stenczinger-féle ház alatti boltban, mint a boldogkert elején lévő gyárban, naponként reggel 8—12, délután 2—5 óráig eszközöltetik.

Debreczen, 1897. márcz. 15.

Kovács Gábor
csödtömeggondnok.

Az 1895. évi cairoi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s arany éremmel kitüntetve, — Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagy körökben kitűnő sikerrel használt külszer:

REUMA SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármennemű csúszos bántalmait, u. m. **lőszvény, csúsz, reuma, ischiás asthma** stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültebb eseteknél is már egyszeri be-dörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszünteti.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona erősebb üveg két korona 40 fillér.

Főraktárak Budapestben: **TÖRÖK JÓZSEF** ur gyógyszeriarában király-utca 12. és **dr. EGGER A.** ur gyógyszeriarában vaczi-körút 17. sz. — Ugyintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszeriarában, valamint a készítő

WIDDER GYULA gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek

Ugyintén Debreczenben: **Dr. Rótschnek V. Emil** és **Tóth Béla** urak gyógyszeriarában.

Egy bolt.

A főpiaczon, igen élénk helyen mindenféle ezikkre alkalmas esetleg az áruval együtt eladó vagy több évre áru nélkül is bérbe kiadó

Czim akiadó hivatalban

Aranka mentes luczerna és lóhere.

A tavaszi idény beálltával a n. é. gazda közönségnek: **répamagot, aranka mentes valódi francia luczerna magot, lóhere és angol perje fűmagot**

a m. kir. magvizsgáló állomás által ólomzárolt 5. és 10 kilós zsákokban,

továbbá mindenféle

konyhakerti és virágmagvakat a legolcsóbb napi áron ajánl

Ganofszy Lajos

fűszer, festék, anyag és magáru kereskedő
DEBRECZENBEN, Kouth-utca elején.

Saját készítményű

olajban tört és por festékeket
Szobapadló fénymáz és lackot.

Valamint

valódi angol kocsilack, Kopát, Damár, Vas és bőrlack, továbbá arany, ezüst és színes bronzot úgy porban, mint folyadékban.

Mindenféle festői ecsetek gyári árban.

Tisztán kezelt **fűszereket, teát és rumot, Rizikő gombát, sajtot és sonkát.**

Saját termésű 1880. évi érmelléki bakar bor.

Keszler A. műszerész,

DEBRECZEN, a kereskedelmi akadémia épületében.

Eredeti amerikai varrógépek,

angol és német kerékpár legnagyobb raktára.

Mindenféle gép- és Biczikli részek legolcsóbban csakis nálam kaphatók, valamint mindennemű javításokat **műszerész műhelyemben** pontosan **méréselt árak** mellett készítek

Varrógépek, kerékpárok, írógépek, orvosi műszerek fog- és írógép, villanygépeket, múlábakat és mindenféle te:thordó készüléket mérték után készítek és javítok.

Nyilvános figyelmeztetés!

Az első egyedül álló varrógép- és kerékpár műszerész javítóműhelye törvényes iparral egyedül Debreczenben.

